

Sessió sobre Gestió de la biodiversitat i usos del parc

Pla Director del parc de l'Oreneta

Centre Residencial Sant Joan de Déu, C/Hort de la Vila 46
15 de Març del 2023

índex

1. La gestió del parc
  - 1.1. El parc de l'Oreneta
  - 1.2. La gestió de la biodiversitat
  - 1.3. Problemàtiques associades

2. Usos del parc

1. La gestió del parc

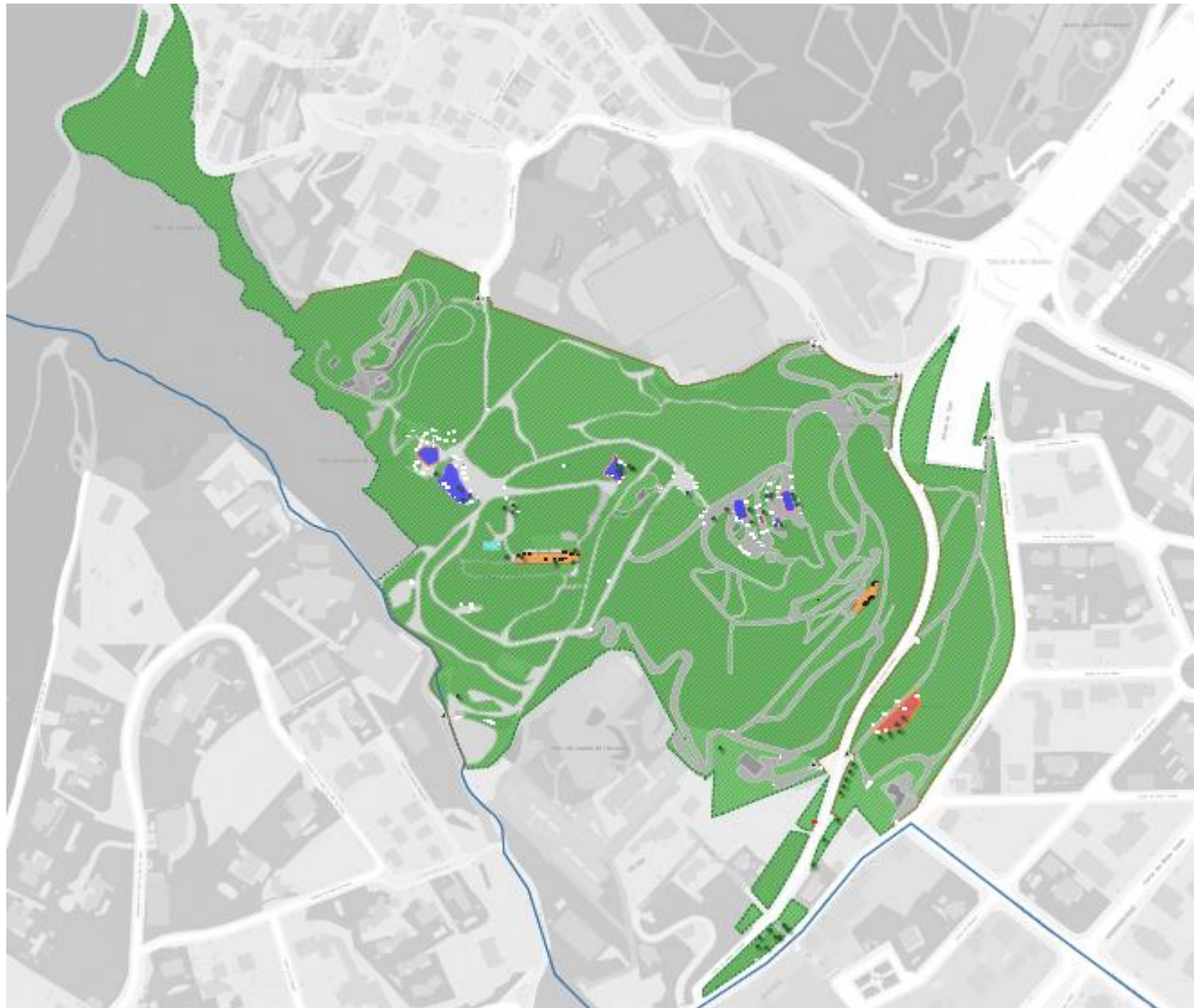
L'Institut Municipal de Parc i Jardins gestiona el parc de l'Oreneta des del moment en què l'Ajuntament compra la finca del Castell del Parc de l'Oreneta l'any 1978.

Al 1992 el parc va quedar partit en dues parts per l'execució de la Ronda de Dalt.

Al 1993 va ser restaurat per l'arquitecta Patrizia Falcone (Parcs i Jardins de Barcelona) donant un caire naturalitzat a l'espai.

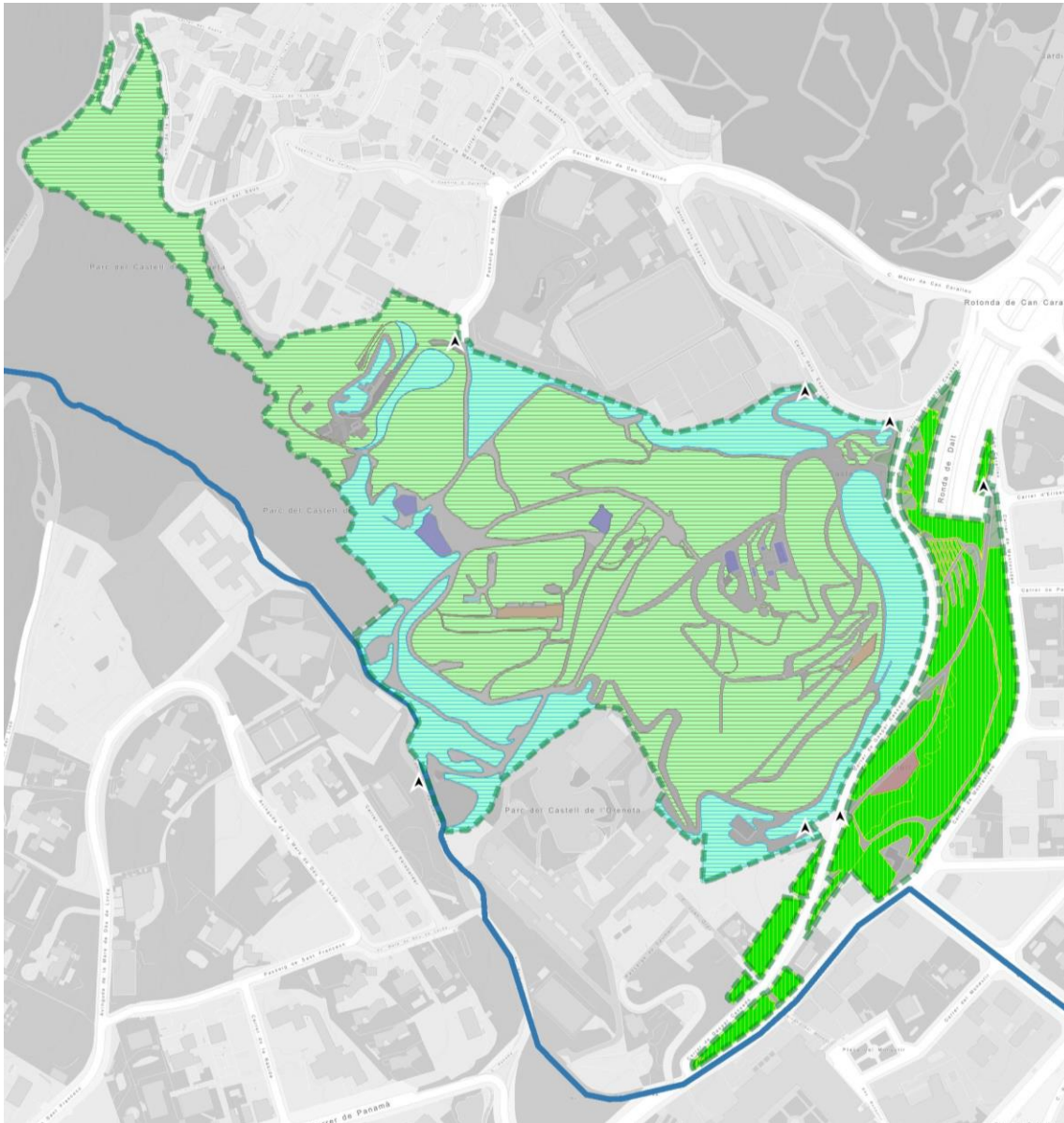

1.1. El parc de l'Oreneta

El parc compta amb 17 hectàrees, s'estén des del carrer Montevideo fins a la Carretera de les Aigües. Les existències al parc són:

- 3 àrees de jocs
- 2 àrees de pícnic
- 1 àrea de gossos
- 1 instal·lació esportiva
- 1 circuit de tren
- 1 bassa (en procés de naturalització)
- 1 caseta de jardiniers
- WC públics
- 2 arbres catalogats (eucaliptus i garrofer)
- Zona patrimonial catalogada (restes Castell de l'Oreneta i camí d'accés) i no catalogada (font ornamental, era, antic viaducte...)
- Bancs, papereres, senyalització, fonts públiques
- Tanques perimetrals, portes i cadenats
- 2 edificacions (Can Oliva, Edifici C/Montevideo)

El parc de l'Oreneta té diferents tipus d'espai: zona patrimonial, zona d'usos (àrees de jocs, àrees de pícnic, circuit tren...) i zona de biodiversitat (importància per la seva ubicació, superfície, estructura vegetativa). Està considerat com un parc urbà de tipologia de biodiversitat per la composició de la seva vegetació. Com el valor de biodiversitat està per sobre dels altres, els criteris de gestió basculen sobre aquesta tipologia.

A nivell de gestió, la superfície es divideix en 3 tipologies:

- ZIN Llenyós (Zones d'Interès Natural Llenyós) (al plànol dibuixat en verd a la part central)
- ZINA (Zones d'Interès Natural Alterades) (al plànol dibuixat a l'entorn del ZIN).
- Jardí "nova Oreneta", es la cobertura de la Ronda de Dalt (Gaspar Cassadó) i la part de sota la Ronda fins al C/Montevideo. Són bàsicament herbassars i arbustives.

TAULA DE MANTENIMENT ZIN LLENYOSA

	<u>Oct</u>	<u>Nov</u>	Des	Gen	<u>Feb</u>	Mar	<u>Abr</u>	Mai	<u>Jun</u>	<u>Jul</u>	<u>Ago</u>	Set
Poda de seguretat (arbrat)					1							
Poda arbustiva de contenció naturalitzada*					1							
Sega/desbrossament selectiu *	1					1			1			
Gestió d'espècies invasores					1							
Inspecció de l'estat de neteja					1				1			1

Poda naturalitzada* : es respecten els cicles de floració i fructificació de la vegetació, el port natural de cada espècie, i s'aplica fora del període de nidificació dels ocells (de març a juliol).

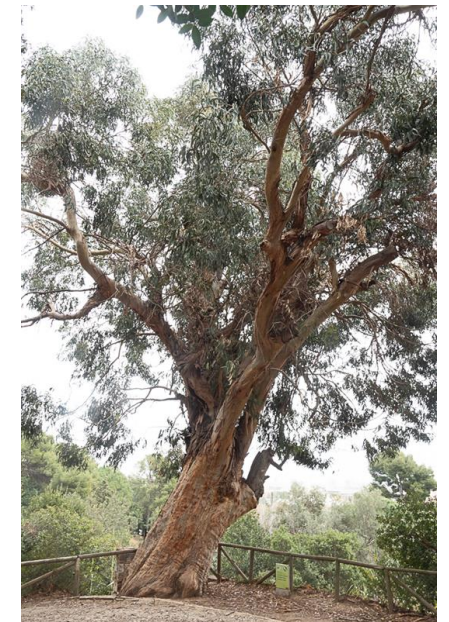
Desbrossament selectiu * : sega/desbrossament de la franja més immediata a les zones de pas (voreres, camins, ...).

ZIN LLENYÓS

El parc de l'Oreneta té un origen agrícola, per això encara queden vestigis de les finques primitives: algun ametller, garrofer... Però els arbres que predominen són els pins (blanc i pinyoner), les alzines, roures... i la vegetació escleròfil·la típica del bosc mediterrani (garric, aladern, llentiscle...)

Per aquest motiu, la gestió que es fa en el parc va d'acord amb aquesta zona d'interès natural:

Una gestió naturalitzada reduint les operacions de poda i únicament desbrossament perimetrals a la xarxa primària de camins.

TAULA DE MANTENIMENT ZINA

	<u>Oct</u>	<u>Nov</u>	Des	Gen	<u>Feb</u>	Mar	<u>Abr</u>	Mai	<u>Jun</u>	<u>Jul</u>	<u>Ago</u>	Set
Poda de seguretat (arbrat)					1							
Poda arbustiva de contenció naturalitzada*					1							
Desbrossament selectiu*	1					1			1			
Sega/desbrossament									1**			1
Gestió d'espècies invasores					1							1
Inspecció de neteja						1			1			1

Poda contenció naturalitzada* : es respecten els cicles de floració i fructificació de la vegetació, el port natural de cada espècie, i s'aplica fora del període de nidificació dels ocells (de març a juliol).

ZINA

Són zones de transició entre la ciutat i la natura que necessiten d'un manteniment més intensiu respecte als ZIN, amb l'objectiu de contenir la flora exòtica invasora i minimitzar el risc d'incendi (zones de major aflluència).

- Desbrossament anual
- Desbrossament perimetral a la xarxa primària de camins
- Poda arbustiva de contenció (primera línia). La resta port natural.

PROJECTES EN CURS:

- Naturalització de la bassa del Parc (Projecte 30 “Incrementar el número de basses de la ciutat” Pla Natura BCN 2030). Aturat per l'estat d'excepcionalitat per sequera... En preparació el Conveni de col·laboració amb l'AVV Sarrià pel manteniment de la bassa.
- El Parc de l'Oreneta forma part de l'estudi “Control biològic del la processionària del pi a la ciutat de Barcelona”. Tan el Parc de l'Oreneta com el de Sentmenat són parcel·les control (sense tractament). Montjuïc i Creueta del Coll són zones de control biològic: instal·lació de caixes niu ocell i ratpenats. I el Parc del Guinardó i del Turó de la Peira zones de tractament químic. És aviat per treure conclusions sobre l'eficàcia del control biològic sobre la població de processionària del pi (Projecte 44 “Fito zero” Pla Natura BCN 2030).

RIQUESA FLORÍSTICA I FAUNÍSTICA DEL PARC DE L'ORENETA

- 24 espècies vegetals identificades
- Més de 50 espècies d'ocells observats
- 27 espècies de papallones observades
- 14 espècies de vertebrats (no aus)

*Font: Atles de biodiversitat de Barcelona.
Ajuntament de Barcelona

1. 3. Problemàtiques associades

La principal problemàtica del parc és a nivell edafològic: la pobresa de sòls i la manca de disponibilitat d'aigua disponible per a la vegetació, deriva en dificultats per al desenvolupament de la vegetació.

El sòl del parc de l'Oreneta és sauló (granit en descomposició). El pas d'una gestió agrícola a una gestió forestal poc acompanyada (gestió de les pendents i de l'aigua), juntament amb les condicions de sequera, han ocasionat una erosió molt important dels sòls. Aquesta pobresa de sòls ha donat lloc a:

- Baix establiment de nova vegetació
- Afebliment de la vegetació
- Mort d'exemplars ja establerts (alguns d'ells d'alt valor ambiental)

El fet de no disposar d'aigua en el subsòl i de no poder assegurar el reg, ha donat lloc a la dificultat de fer noves plantacions per a una millor gestió del sòl. També cal replantejar les espècies a plantar.

Un aspecte no menor a considerar és que ens trobem en uns dels pocs llocs acidòfils de la ciutat, per això la vegetació hauria de ser adaptada a aquests.

Pins morts

Al 2016 es detecta l'afectació per *Tomicus sp* i *Cerambyx sp* (informe arbrat).

Pins morts retirats l'any 2019: 60 unitats

Pins morts retirats l'any 2022: 67 pins

Pins morts a retirar al 2023: 50 unitats aprox

De pins afectats per aquestes plagues també en trobem a Can Sentmenat i Montjuïc. Aquesta plaga es veu afavorida per les condicions de sequera.

Altres espècies

A banda de la retirada de pins afectats l'any 2022 a l'Oreneta, també es van retirar un total de 20 *Arbutus unedo* secs i 87 *Quercus ilex*, secs o morts, afectats per fongs o caparretes.

2. Usos del parc

2. USOS DEL PARC

USOS DETECTATS AL PARC DE L'ORENETA (PIJIM)			
Ús	Horari	Freqüència	Impacte
Bicicletes	Matins i tardes	Caps de setmana	Alt
Botellots	Nits	Dijous a diumenge	Alt
Porcs senglars	Tardes i nits	Diari	Alt
Gossos	Matins i tardes	Diari	Mig
Escoles	Matins	Dies laborables	Mig
Educació en el lleure	Matins i tardes	Caps de setmana	Mig
Famílies	Matins i tardes	Caps de setmana	Mig
Naturalistes	Matins	Diari	Baix
Esportistes	Matins i tardes	Diari	Baix
Sensellarisme	Nits	Diari	Baix
Usuaris trenet	Matins	Caps de setmana	Baix
Observadors natura	Matí i tarda	Esporàdic	Molt baix

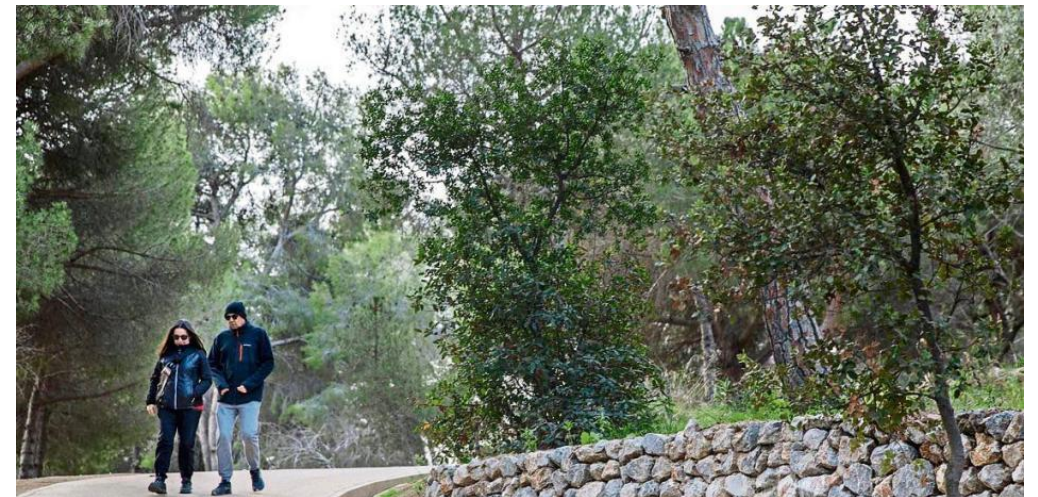
2. USOS DEL PARC- estudi SGC

- Intervenció **Servei de Gestió de Conflictes (SGC)**: entre el 02/06/22 i el 15/10/22 de dimarts a diumenge en la franja horària de 10 h a 02 h amb un total de **14 prospeccions**, al llarg de **54 h d'intervenció**.
- **Objectiu**: conèixer les dinàmiques del **Parc del Castell de l'Oreneta** i l'impacte que puguin generar les dinàmiques vinculades als diferents col·lectius que fan ús del **Parc**, amb especial atenció a aquelles vinculades als botellots que s'hi puguin donar.

2. USOS DEL PARC- resultats

- El **46%** del perfil detectat és menor d'edat. D'aquest, el **77%** fan ús en horari escolar o casal d'estiu.
- El **Parc** és **utilitzat**, per centres educatius i casals d'estiu, com a espai d'**interès educatiu i d'esbarjo**.
- Tot i que l'activació de l'**SGC-EAAUJ** responia, també, a la detecció de possible consum d'alcohol de **tipologia 1** (botellot), durant la **Diagnosi Social NO** s'ha detectat aquesta dinàmica en cap de les prospeccions de nit/matinada.

Aportacions veïnals sobre usos i biodiversitat

USOS

- **Tothom posa en valor la tasca** dinamitzadora, lúdica i pedagògica **del Trenet de l'Oreneta**.
- **El Parc de l'Oreneta és utilitzat per les escoles de l'entorn**. Com a espai pedagògic, d'esbarjo i de lleure. Els alumnes i les famílies també en fan ús fora de l'horari escolar.
- És una **parc de passeig i de pràctica esportiva**.
- **Zona dels ponis i tanca perimetral**. No s'acaba d'entendre, per part del veïnat, per què està tancat aquest espai i es proposa que s'hauria d'obrir i **definir un nou ús**.

BIODIVERSITAT

- S'hi identifiquen diferents zones amb parterres en forma d'escalinata que demostren el **passat agrícola de les finques**, amb arbres fruiters com ametllers, mandariners i garrofers.
- **Alt interès ambiental** del Parc i es manifesta que es conservi al màxim possible **la seva vegetació** (Estepa Blanca) i la zona boscosa del Parc, com és el cas de la **zona ombrívola** que hi ha entre la mina d'aigua i el pont en runes.
- S'hi identifiquen diferents **construccions per a la gestió de l'aigua** i que generen molt d'interès. S'haurien de recuperar aquests elements per a la futura gestió de l'aigua del Parc: **fonts, la mina d'aigua, dipòsits d'aigua i la bassa d'aigua**.
- **Trobar l'equilibri** entre que sigui **un parc el més natural i forestal** possible, però que es pugui garantir **una certa accessibilitat**, fent actuacions molt discretes, que poden ajudar molt als col·lectius amb mobilitat reduïda.

Moltes gràcies